

FIȘA DISCIPLINEI

FILOSOFIA ARTEI

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Filosofie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filosofie / Licențiat în Filosofie
1.7. Forma de învățământ	IF-zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Filosofia artei			Codul disciplinei	HLR2603
2.2. Titularul activităților de curs	Prof. dr. Dan Eugen Rațiu				
2.3. Titularul activităților de seminar	Prof. dr. Dan Eugen Rațiu				
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligatoriu	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	48	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	2
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					18
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					18
Tutoriat (consiliere profesională)					7
Examinări					4
Alte activități - comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				77	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Estetica
4.2. de competențe	Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de număr minim de prezențe.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitatea la seminar este obligatorie. Seminarele pierdute se pot recupera.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Identificarea și aplicarea adecvată a fundamentelor teoretice și istorice ale filosofiei: presupozii, principii, valori, etici, modalități de gândire și practici.
CP2	Ordonarea și formularea de idei, teme și probleme filosofice generale și de ramură.
CP4	Evidențierea cauzelor, principiilor și semnificațiilor acțiunilor, experienței și existenței umane.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Abordarea în mod realist și prin argumentare atât teoretică, cât și practică a unor situații-problemă cu grad mediu de dificultate în vederea soluționării lor eficiente.
CT2	Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă într-o echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice.

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul/absolventul stabilește conexiuni între teorii și perspective filosofice formulate în diverse epoci, curente și tradiții de gândire și compară argumente filosofice complexe.	Studentul/absolventul analizează perspective teoretice diferite.
CP2	Studentul/absolventul gândește critic și aplică autonom și într-o manieră sistematică teorii filosofice din diferite domenii și arii disciplinare corespunzătoare disciplinelor studiate (Filosofia artei)	Studentul/absolventul folosește concepte filosofice cu un grad ridicat de dificultate, analizează sistematic idei și perspective teoretice care se situează dincolo de experiența empirică.
CT6	Studentul/absolventul gândește critic și aplică autonom principalele concepte filosofice în cel puțin o limbă străină.	Studentul/absolventul are un comportament responsabil și respectă normele și regulile deontologiei profesionale.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul/absolventul identifică și definește conceptele și teoriile fundamentale ale Filosofiei artei, pe parcursul lecturii unor texte filosofice date;
2. Studentul/absolventul examinează analitic și sintetic texte/teorii filosofice, pe baza terminologiei specifice; problematizează și operaționalizează conceptele cheie pentru soluționarea unor probleme filosofice de complexitate medie.
3. Studentul/absolventul înțelege și descrie particularitățile definitorii ale artei, percepe dimensiunea istorică și pluralitatea interpretărilor filosofice despre natura și statutul artei și al artistului.
4. Studentul/absolventul valorizează pozitiv fenomenul artistic și se raportează conștient și responsabil la pluralitatea valorilor estetice/artistice.
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul/absolventul aplică, combină și transmite în mod corect și adecvat cunoștințele dobândite.
2. Studentul/absolventul utilizează în mod adecvat conceptele analitice majore din sfera Filosofiei artei: imitație, expresie, limbaj artistic, artă, operă de artă, arte frumoase, creație artistică, geniu, artist, artă modernă, artă contemporană, avangardă, post-avangardă.
3. Studentul/absolventul interpretează și apreciază creațiile umane prin aplicarea cunoștințelor filosofice/estetice de bază.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
1. INTRODUCERE. Concepte utilizate pentru a explica natura artei: imitație, expresie, limbaj.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
2. NATURA ARTEI ÎN MODELUL CLASIC. Conceptul de mimesis la Platon. Imitația - categorie negativă.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
3. Platon. Salvarea artei: raportarea la idei.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
4. Conceptul de mimesis la Aristotel. Reabilitarea imitației artistice. Tipuri fundamentale de imitație. Statutul artei în modelul clasic	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
5. CONSTITUIREA SISTEMULUI MODERN AL ARTELOR FRUMOASE. Emanciparea culturală și instituțională a artelor și artiștilor.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
6. NATURA SI STATUTUL ARTELOR FRUMOASE IN MODELUL CRITIC KANTIAN. Statutul artei în genere și definirea artelor frumoase.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
7. Kant: Principiul producției artistice - activitatea liberă a genului.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
8. SISTEMUL ARTELOR FRUMOASE - HEGEL. Artă ca formă a spiritului absolut. Artă, știință, realitate sensibilă.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
9. Hegel. Prozaic vs. poetic: de la „marea artă” la „arta prezentului”.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
10. ONTOLOGIA OPEREI DE ARTA - GADAMER. Critica esteticii moderne: cunoaștere și adevăr în experiența estetică.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
11. Gadamer. Statutul ontologic al artei: arta ca „joc”, „simbol” și „sărbătoare”. O categorie estetică universală: mimesis.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
12. REDEFINIRILE ARTEI ÎN PRACTICA ARTISTICĂ CONTEMPORANĂ. Triumful avangardei și debordarea limitelor tradiționale ale artei. Declinul avangardismului și glisarea la post-avangardă.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	

Bibliografie

Obligatorie:

-Aristotel, *Poetica*, trad. D.M.Pippidi, Ediția a-III-a, București, Ed. IRI, 1998; *Etica nicomahică*, trad. S.Petecel, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988: [Cartea a VI-a, 2, 1139 a27 și 4-5, 1140 a-b](#)

-Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr și metodă* [1960-1990], trad. G.Cercel, L.Dumitru, G.Kohn, C.Petcan, București, Ed.Teora, 2001: Partea întâi „Degajarea întrebării privitoare la adevăr prin intermediul experienței artei”, pp.15-135; [Actualitatea frumosului](#) [1977], Iași, Ed.Polirom, 2000: „[Artă și imitație](#)”, pp.15-29; „[Despre contribuția poeziei la căutarea adevărului](#)”, pp.31-43; „[Actualitatea frumosului. Artă ca joc, simbol și sărbătoare](#)”, pp.63-126

-Hegel, Georg W.F., *Prelegeri de estetică* [1842], traducere de D.D.Roșca, București, Ed.Academiei, 1966: vol.I, „[Introducere](#)” pp.7-75; „[Diviziune](#)”, pp.76-96; „[Frumosul artistic sau idealul](#)”, pp.99-284.

-Heidegger, Martin, „[Originea operei de artă](#)” [1936/1957], „[Întrebare privitoare la tehnică](#)” [1953/1967], trad. și note de Th.Kleininger, G.Liiceanu, în *Originea operei de artă*, București, Humanitas, 1995, pp.37-127, pp.129-173

-Kant, Immanuel, *Critica facultății de judecare* [1790], traducere de V.Dem.Zamfirescu, Al.Surdu, București, Ed.St.Enc., 1981; reed. Ed.Trei, 1995: [§ 43-54](#) (pp.140-171), [Observațiile I-II](#) (pp.176-180), [§58-60](#) (pp.181-190).

-Platon, „[Ion](#)” 532b-542a, trad. D.Slușanschi, P.Creția; „[Menon](#)” 90b, 99b-d, trad. L.Lupaș, P.Creția, în: *Opere II*, București, Ed.St.Enc., 1976; „[Phaidros](#)”, trad. G.Liiceanu, în: *Opere IV*, București, Ed.St.Enc., 1983: 245a-c, 248c-249d, 244a-257b; „[Republica](#)”, trad. A.Cornea, în: *Opere V*, București, Ed.St.Enc., 1986: Cartea a X-a; „[Sofistul](#)”, trad. C.Noica, în: *Opere VI*, București, Ed.St.Enc., 1989: 234a-237a.

-Rațiu, Dan-Eugen, *Filosofia artei, suport de curs*, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj Napoca, 2024.

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Bibliografia suplimentară sau recomandată ca lectură opțională:

- Arasse, Daniel, „[Artistul](#)”, în: M. Vovelle (coord.), *Omul luminilor* [1992], Iași, Polirom, 2000, pp.166-185.
- Carreri, Giovanni, „[Artistul](#)”, în: R. Villari (coord.), *Omul baroc* [1991], Iași, Polirom, 2000, pp.309-330.
- Castelnuovo, Enrico, „[Artistul](#)”, în: J. LeGoff (coord.), *Omul medieval* [1987], Iași, Polirom, 1999, pp.193-222.
- Chamoux, François, *Civilizația greacă* [1977], București, Meridiane, 1985, vol.1: cap. IX „O artă pe măsura omului”, pp.349-366.
- Chastel André, „[Artistul](#)”, în: E. Garin (coord.), *Omul Renașterii* [1988], Iași, Polirom, 2000, pp.213-238.
- Elsen, Albert, *Temele artei. O introducere în istoria și aprecierea artei* [1962], București, Ed. Meridiane, 1981, vol.1: „Profesiunea artistului”, pp.15-42; vol.2 „Coda-artistul modern”, pp.326-342.
- Ferry, Luc, *Homo aestheticus. Inventarea gustului în epoca democratică* [1990], București, Ed. Meridiane: cap. VI „Declinul avangărilor: Postmodernitatea”, pp.241-310.
- Fleming, William, *Arte și idei*, București, Meridiane, 1983, vol.2: „Stilurile artistice după 1945”, pp.325-393.
- Gombrich, Ernst, *Istoria artei*, ediția 16 revizuită și adăugită, Proeditură și Tipografie, 2007.
- Gompertz, Will, *O istorie a artei moderne. Tot ce trebuie să știi despre ultimii 150 de ani*, Iași, Polirom, 2014.
- Hopkins, David, *After Modern Art 1945-2000*, Oxford, Oxford University Press, 2000.
- Peters, Francis E., *Termenii filosofiei grecești* [1967], trad.D.Stoianovici, București, Ed.Humanitas, 1993: [eidos](#), [eikon](#), [érgon](#), [méthexis](#), [mímesis](#), [téchne](#) (pp.74-81, 95-97, 170-173, 267-269).
- Rațiu, Dan-Eugen, *Moartea artei? O cercetare asupra retoricii eschatologice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2000: cap.2 „G.W.F. Hegel: Lumea modernă și sfârșitul marii arte”, pp.35-56; cap.3 „O fenomenologie a morții artei”, pp.57-86; „Moartea artei sau criza discursului de legitimitate?”, pp.111-121.
- Rațiu, Dan-Eugen, *Disputa modernism-postmodernism. O introducere în teoriile contemporane asupra artei*, Ediția a-II-a revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Ed.Eikon, 2012, Secțiunea 2 „Hermeneutica filosofică și ontologia operei de artă”, pp.97-131.
- Sherringham, Marc, *Introduction à la philosophie esthétique*, Payot, Paris, 1992.
- Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă* [1985], Constanța, Pontica, 1993: „Hermeneutică și nihilism”, pp.111-127, „Adevăr și retorică în ontologia hermeneutică”, pp.128-147.

*NOTĂ: Textele marcate/subliniate sunt disponibile în format pdf pe platforma MsTeams a cursului (și parțial online pe pagina web a BCU).

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Prezentarea disciplinei, a obiectivelor, programarea-organizarea activităților și prezentarea modalităților de evaluare pe parcursul semestrului și finală.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
2. Natura artei în modelul clasic: Mímesis – Phantasía (1)	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
3. Natura artei în modelul clasic: Mímesis – Phantasía (2)	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
4. Statutul artei în modelul clasic: Téchnē – Poíesis. Creația artistică: „entuziasm divin”, inspirație sau „meșteșug”?	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
5. Statul social și cultural al artistului	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
6. Kant: definirea și clasificarea artelor frumoase	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
7. Kant: Arta geniului ca expresie a Ideilor estetice	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
8. Relația artă – frumos - adevăr	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
9. Tema morții artei	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
10. Gadamer: întrebarea privitoare la adevărul artei	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia	

	-comentariu text, dezbatere	
11. Gadamer: statutul ontologic al artei	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
12. Artă contemporană: curente și fundamente estetice/filosofice. Proiecție diapozitive/multimedia	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbatere	
Bibliografie Conform listei de mai sus		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	-însușirea cunoștințelor predate la curs;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului cât și în timpul examinării finale	
	-capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea.	Examen scris la sfârșitul semestrului (sesiune)	2/3 din nota finală
9.5 Seminar/laborator	-însușirea cunoștințelor discutate la seminar; -capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea; -asumarea unei cercetări documentare proprii în domeniul Filosofiei artei;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	
	-activitate seminar: participare la dezbateri, prezentare referat; -însușirea și aplicarea metodelor de cercetare și de redactare specifice filosofiei (analiză de text, referat, eseu academic).	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	1/3 din nota finală
9.6 Standard minim de promovare			
- Curs / Examen: Elaborarea unei lucrări scrise cu temă impusă sau la alegere, de complexitate medie, utilizând paradigme teoretice de bază ale Filosofiei artei. - Seminar: Alegerea, planificarea și realizarea unor prezentări individuale orale și scrise la seminarii pe parcursul semestrului (dezbatere, analiză-comentariu de text, referat); Examen final: elaborarea unui comentariu de text. - Plagiat se va considera orice lucrare care se constată a fi în proporție de cel puțin 10% copiată dintr-o altă sursă, iar utilizarea plagiatului va determina anularea evaluării. Nu se acceptă preluarea ca atare de texte generate cu ajutorul modelelor de limbaj/programelor IA. Orice contestație a notei obținute la examen va trebui însoțită de o cerere din partea studentului pentru reevaluarea lucrării. Rezultatul acestei reevaluări se va face de față cu studenții în decurs de 2 zile de la data contestației.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

		Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă
---	---	--

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

								
								
								Nu se aplică nici o etichetă
								

Data completării:

30.03.2026

Semnătura titularului de curs

Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Semnătura titularului de seminar

Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament

Prof. dr. Ciprian Mihali